

Jozua 18:1-10.

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus!

Die goede oude tijd, wat wordt die vaak geprezen! Door wie? Door oudere mensen? Dat zal wel, want die hebben die zogenaamde goede oude tijd vaak zelf nog beleefd. Maar toch blijkbaar ook wel door jonge mensen! Waarom wordt dit punt anders ter sprake gebracht in het boek Prediker? Want u weet toch dat het boek Prediker zich bij voorkeur richt tot jonge mensen? Nu, en welke raad geeft dat boek in hoofdstuk 7? Deze raad: "Zeg niet: hoe komt het dat de vroegere tijden beter waren dan deze? Want niet uit wijsheid zoudt ge aldus vragen." Dus we kunnen ons dit gerust allemaal voor gezegd houden, broeders en zusters, oud en jong! "Zeg niet: hoe komt het dat de vroegere tijden beter waren dan deze, want niet uit wijsheid zoudt gij aldus vragen!"

Om eens een heel oude tijd te noemen: de tijd van Israël onder Jozua. Wat staat die tijd bekend als een goede tijd! Wat een geloof, wat een enthousiasme was er toen! God sprak tot Jozua terstond na Mozes' dood: "Niet bang zijn! Wees sterk en moedig!" Jawel, maar diezelfde opwekking krijgt Jozua daarna ook vanuit het volk te horen: "Jozua! Wij volgen u! Alleen: wees sterk en moedig!"

't Is inderdaad een hele tijd goedgegaan. 't Zijn toch dappere jongens geweest, die twee verspieters die poolshoogte zijn wezen nemen in de stad Jericho, en die daar nota bene hebben durven overnachten ook! En die jongemannen zijn met een heel ander verslag thuisgekomen dan de tien van veertig jaar tevoren met hun twijfelzaaiërij! Hoe vaak spreekt de heilige Geest daarover in de Bijbel niet Zijn misnoegen uit! Maar veertig jaar later is het inderdaad een heel wat betere tijd geweest. "Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen!". En in de tijd van een jaar of vijf, zes, zeven, heeft Jozua zodanig in het land Kanaän huisgehouden, dat allerwege de schrik er goed in zat. Dat is de eerste tijd geweest; een bête tijd!

Maar toen is er een andere tijd gevolgd. Jozua was namelijk intussen behoorlijk oud geworden. Zijn vriend Kaleb was toen 85, dus hij zal ook wel ongeveer van die leeftijd geweest zijn, zodat God de HERE tot hem sprak: "Het wordt tijd, Jozua, dat je nu ook nog het land Kanaän door het lot onder de respectieve stammen gaat verdelen!" En dat heeft de gelovige man toen inderdaad gedaan. Gedaan? Nu ja, nu zeg ik het niet helemaal goed! Jozua heeft het wel meteen willen doen. Maar denkt u zich eerst eens even in: Kanaän was toen nog lang niet veroverd en bezet; geen sprake van! Daar zou Israël trouwens niet eens manschappen genoeg voor gehad hebben! Er woonden binnen Kanaän minstens zeven verschillende volken, en die waren allemaal stuk voor stuk talrijker dan Israël. Dat zei Mozes al: Deuteronomium 7 vers 7! Jozua kreeg dus niet een geheel en al veroverd en bezet Kanaän onder Israël uit te delen, alles kant en klaar als een gesneden koek! Bezet... bezét was een nog maar beperkt terrein; in de buurt van het Gilgal bij Sichem: nog maar een bruggenhoofd in het centrale bergland. En toch... en tóch heeft Jozua ook zijn tweede opdracht gelovig aanvaard! U weet: de eerste opdracht was immers geweest: Israël in Kanaän brengen; die opdracht was volvoerd. De tweede opdracht heeft geluid: "Nu aan Israëls stammen het land toewijzen!" Ook die tweede opdracht heeft Jozua willen uitvoeren, maar daarbij heeft hij het niet alleen voor het zeggen gehad! Daarbij heeft hij te doen gekregen met mensen, met moeilijke mensen.

Om een lang verhaal kort te maken: u weet: Israël heeft twaalf stammen gehad; eigenlijk dertien, maar Levi kreeg geen grondbezit. Die zou van het altaar leven. Van die twaalf stammen hebben er 2 1/2 stam grondbezit toegewezen gekregen in Oost-Jordaanland, en 2 1/2 stam in West-Jordaanland, in het eigenlijke Kanaän. Dat is samen vijf; zodat er nog twaalf min vijf is zeven stammen overschoten. Waarvan heeft nu de oude Jozua die zeven stammen moeten beschuldigen? Wel, hiervan: dat zij de toestand maar lieten zoals hij was. Ze vonden het wel goed zo; ze dachten hun schaapjes op het droge te hebben, letterlijk en figuurlijk. Natuurlijk leidden ze het gewone herdersleven, en dat is een enigszins beweeglijk leven. Dat brengt enig zwerven mee, dat wel, maar dat bracht voor die zeven achterblijvers nagenoeg geen risico mee. Want de schrik zal er onder de Kanaänitische bevolking wel zó diep ingezeten hebben, dat geen enkele Kanaäniet ook maar één vinger naar de zeven stammen met hun have en goed uitstak. Ze konden op dat beperkte gebied

rondom het Gilgal bij Sichem... -dat was zowat in het midden van het land- ...op hun dooie gemak genieten van het bereikte succes. Ze waren gearriveerd. Voor hen behoefde er niets meer te gebeuren; het terrein waarop ze zich gevestigd hadden leverde hun voldoende op, dat was hun blijkbaar groot genoeg. Bedenk wel: ze waren maar met z'n zevenen overgebleven; de andere vijf waren weg!

Dàartegen nu, tegen díe slappedanigheid, is de oude Jozua in verzet gekomen. Hoor, welke vraag hij aan de zeven stammen stelt! "Hoe lang zult gij traag blijven om het land in bezit te nemen dat de HERE, de God uwer vaderen, u gegeven heeft?" Hoort u die woorden goed? Hebt u de merkwaardige manier van uitdrukken van Jozua opgemerkt? Dit is nu een spreekwijze die weer getuigt van het belóvende geven Gods, het belóvende schenken Gods. Als u daar eenmaal oog voor gekregen hebt, broeders en zusters, dan ontdekt u deze spreektrant, deze spreekwijze, in de heilige Schrift keer op keer! En als u die ziet, dan zal ze veel problemen voor u overbodig maken.

Zo sprak bijvoorbeeld de oude aartsvader Izaäk al toen zijn zoon Jacob het ouderlijk huis verliet. Toen zei Izaäk al tegen Jacob: "Moge God u geven dat ge het land in bezit moogt nemen dat Hij aan Abraham geschonken heeft." Aan Abraham geschónken, aan Abraham gegéven! En u weet toch net zo goed als ik dat Abraham in zijn tijd nog geen vierkante meter grondbezit in Kanaän bezeten heeft. Toen zijn vrouw Sara overleden was heeft hij voor geld en goede woorden nog een begraafplaats voor zijn geliefde dode moeten... kópen! De spelonk van Machpela. Tóch sprak Izaäk over het land dat de HERE aan Abraham gegéven had. Hij bedoelde: gegeven in belofte! Ziet u dat? En zo sprak Jozua nu ook tegen die zeven achteraancomers. "Tot hoelang blijft gijlieden verzuimen ertoe over te gaan het land in bezit te nemen, dat Jahweh, de God uwer vaderen, aan ulieden GEGÉVEN heeft?"

Hoort u die taal van het geloof? Maar ziet u nu ook, waarvan Jozua die zeven stammen feitelijk heeft beschuldigd? Deze Israëlieten, die daar in Centraal-Kanaän met elkaar op een kluitje waren blijven zitten? Ze schénen niets te doen, althans niets kwaads. Ze schénen dagelijks gemoedelijk te genieten van de inhoud van Gods woord, van Gods beloftewoord. Immers van het land Kanaän, van dat stukje waarop zij hun schaapjes op het droge meenden te hebben. Maar in werkelijkheid beschuldigt Jozua deze treuzelaars van ongehoorzaamheid, van gebrek aan loyaliteit tegenover de HERE en Zijn aloude beloften, reeds aan hun vaderen gezworen. Ze moesten zich in het land verspreiden, en het bezetten!

Natuurlijk is Jozua er de man niet naar geweest om met zulke ongeestelijke traagheid genoeg te nemen. Daar moest verandering in komen! En vandaar dat Jozua bevel gegeven heeft dat iedere stam van de zeven, een drietal mannen zou aanwijzen -dus in totaal 21-, en die zouden dan als een commissie van beschrijving door het land trekken om een billijk plan tot verdeling op te stellen. Op die billijkheid heeft Jozua vooral de nadruk gelegd, want bij erfenissen moet alles eerlijk gaan. Daarom zou de beschrijvingscommissie straks met hun resultaten bij Jozua terugkomen, en dan zou Jozua zorgen voor een eerlijke verdeling, namelijk voor een verdeling door middel van het lot. Dat werpen van het lot zou dan te Silo, bij de ingang van de tabernakel, moeten plaatshebben, als het ware onder Gods ogen, in tegenwoordigheid van de hogepriester. Dat was in die dagen Eleazar, de zoon van Aäron, een onbevooroordeeld man, want de stam van Levi erfde geen grond in Kanaän. En zo is het ook inderdaad gegaan; de resultaten van het werk van de verdelingscommissie en van de loting bij de tabernakel zijn hier in het boek Jozua in het vervolg in extenso opgenomen. Dat staat verder in Jozua 18 en Jozua 19; daar nu niet over.

Maar nu ik dit allemaal nog even in herinnering gebracht heb, en nu we zover zijn, zou ik nog wel even op een paar dingen willen ingaan; een paar vragen willen beantwoorden die mogelijk bij deze of gene grezen zijn.

Eerst even over die commissie van eenentwintig man, en over haar werk. Want die commissie heeft toch maar tot taak gehad om heel het nog niet verdeelde land Kanaän te doorkruisen, dus van stad tot stad te gaan, teneinde zo een verdelingsplan op te stellen. Eenentwintig man! Dat is me nogal een gezelschap geweest! Die stop je niet in je zak! Die zijn natuurlijk in het oog gelopen! En toch

hebben ze hun werk... -midden in dat land waarin de Kanaänieten nog talloze steden als vestingen zo sterk bezet hielden!- ...toch hebben ze hun werk kunnen volbrengen! Hoe is dat mogelijk geweest?

Dat staat te lezen in het eerste het beste vers van onze tekst: vers 1, slot. Dat slot dient zó te worden vertaald: "Het land lag onderworpen voor hun àangezicht." Dàt staat er. "Er staat niet- zoals de Nieuwe Vertaling u zou doen geloven- dat het land onderworpen wàs! Dat was het juist níét, nog làng niet! Dat moest nog gebeuren! Daar ging het nu net om! Nee, er staat dat het land onderworpen... voor hun àangezicht lag! Dat de Kanaänieten zich tegenover de Israëlieten zo mak gedroegen als lammertjes! Zoals een hond daar voor u kan liggen, nietwaar? gedwee!; niet dood, maar koest! En waar kwam dat door? Door de schrik des HEREN! Want die lag toen nog over heel Kanaän. En we mogen nu al wel vast zeggen: "Hàd Israël daar maar gelovig gebruik van gemaakt!" Want zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Dat was toch al gebleken te Jericho, te Gibeon, te Merom? Maar hier ziet u het al: de molm in de meubels! De molm van gezapigheid en vadzigheid. Geen fut om erop uit te gaan en zich in het beloofde land te verspreiden, het te veroveren, te bezetten, en bezet te houden! Het beloofde zich toe te eigenen! Zó is het begonnen! En naderhand heeft Israël de Kanaänieten gespaard en vriendschap met ze gesloten! En nóg wat later zijn Kanaänieten en Israëlieten met elkaar getrouwd! En nóg wat later is het zóver gekomen, dat je haast geen verschil meer zag. Dat het volk van Jahweh zich neerboog voor de Baäls en de Astartes, de afgodsbeelden van Kanaän, die vieze afgodsbeelden. Het is langzamerhand zo gegaan, en tenslotte was de wereldgelijkvormigheid algemeen. En herkent u nu dit patroon, christelijke kerk? Kerk van de nieuwe bedeling? Hebben wij het niet netzo gedaan?? Hebben wij de Kanaänieten soms wel verslagen?? Hebben wij ze niet ook binnengehaald?? En nu spelen ze de baas: in onze kleedkamers, in onze slaapkamers en in onze studeerkamers!

Vraag niet hoeveel verdriet deze gang van zaken bezorgd moet hebben aan mensen zoals Jozua; mensen zoàls...! Want zo zijn er meer geweest, de eeuwen door, ook later! Hanna, Samuël, Daniël! De profeet Jesaja zal die mensen in Israël later noemen: "de wenenden Sions" en "het overblijfsel". Toen Gods Zoon op aarde kwam is Hij tenslotte ook maar voortgekomen uit een afgehouwen tronk van Isai!

We denken altijd dat Jozua gerehabiliteerd is. Och ja, Jozua is wel na zijn droeve ervaringen met de gemeente in de woestijn weer in ere hersteld. Bij de intocht in Kanaän, toen ze door de Jordaan gingen. De HERE zei het Zelf: "Ik zal je verheerlijken!". En ook daarna, bij die geweldige wonderen. En dan staat het erbij: ze beefden in Kanaän voor Jozua! Maar in de kerk zelf, daar zijn de teleurstellingen hem ook op zijn oude dag niet bespaard gebleven! En wat voor teleurstellingen? Teleurstellingen... eigenlijk van dezelfde aard als vroeger! Immers weer: nalatigheid bij Israël om zich te gedragen overeenkomstig zijn status, zijn stand, als volk des HEREN. Om toch niet weg te lopen onder de machtige scepter en onder het zachte juk vandaan van de Engel des HEREN, de Vorst van de strijdkrachten van Jahweh, Dezelfde die wij nu mogen kennen als Jezus Christus, Gods Zoon!

En ach, als ik die naam van Christus noem, dan ontzinkt mij helemaal de moed om op die ongeestelijke treuzelaars van Jozua 18 uit de hoogte neer te zien. Wij behoeven ons als christelijke kerk tegenover hen heus niets te verbeelden! We behoeven heus niet te pochen op het veel betere verleden van óns, op de een of andere goede oude tijd! Wanneer is die er dan geweest?? Christenen die dàt durven doen: op het Israël van het Oude Testament neerzien, die moesten eens een bad nemen in de kerkgeschiedenis! Daar zouden ze van opfrissen! En we kunnen vlak bij huis blijven. Nu zal ik niet eens spreken over de verschrikkelijke gevolgen van de intocht van het evolutionisme, zelfs bij gereformeerde mensen! Onze synodale broeders en zusters beleven er maar wat een verdriet van! We krijgen straks scholen-met-de-Bijbel... zónder Bijbel, hoor!

Maar ik zal nóg dichter bij huis blijven. Hoeveel mensen van de zogenaamde gereformeerde gezindte zijn er nog altijd niet, die tobben met de vraag: "Ja..., ja..., maar mag ik mezelf nu eigenlijk wel de inhoud van de belofte des heils toeëigenen? Mag ik wel geloofsbelijdenis doen? Mag ik wel avondmaal vieren...?" Enzovoort, enzovoort. "...Is het wel voor míj??" U weet het wel. Ik zeg erbij: dat zijn heus de slechtsten niet, vandaag de dag! Dat zijn lieden die tenminste nog buigen onder de

Schrift! Buigen voor Gods Woord! Die nog geloven dat, wat er in de Bijbel staat, wààr gebeurd is ook, dat wel!

Maar toch zit bij die mensen evengoed al van meetafaan de mólm erin! Omdat ze maar niet kunnen afkomen van iets heel ouds, dat slécht is! Namelijk van deze onderscheiding: "Jawel, die belofte van het evangelie is me nu wel vóórwerpelijk geschonken, maar is ze nu ook wel ónderwerpelijk mijn deel?" U kent die redenering wel. En u herkent zeker die tegenstelling wel tussen vóórwerpelijk en ónderwerpelijk; het wordt ook wel eens anders onder woorden gebracht, maar zo toch vaak. Maar wist u dat die onderscheiding een puur filosofische onderscheiding is? Dezelfde als die tussen objectief en subjectief? Latijnse woorden! En kijk, dàt is nu een Kanaäniet die we hadden moeten doodslaan! Maar inplaats daarvan hebben we hem gespaard, en hem zelfs een ereplaats gegeven op onze studeerkamers, katheders en kansels! En vandaaraf is 't net geaan als met het water: het loopt altijd naar beneden, vergun me 't beeld. Vandaaraf is die onderscheiding geïnfiltreerd in het denken en in het spreken van de allereenvoudigste mensen! En krijg hem er nu maar eens uit!

Maar nu de Schrift! Bij heldere gelovigen als Jozua zouden de zeven stammen niet hebben moeten aankomen met de vraag: "Jaaa, jaaa, broeder Jozua, maar mogen wij dat beloofde land waar u dan zo over spreekt, mogen wij ons dat wel toeëigenen? Vindt God dat wel goed??" Ik denk dat Jozua al heel gauw gezegd zou hebben: "Wàt?? Moet je de boel nou nog op zijn kop zetten ook?? Jullie zijn doodgewoon ongehoorzaam!! Traag!! Vadzig!! Treuzelaars!! Tàlmers!!"

Stel u voor: een jongen die voor zijn vader een boodschap moet doen, en die jongen zou even later bij zijn vader terugkomen met de vraag "of hij alstublieft die boodschap mag doen?" Ik denk dat die vader dan à la Jozua zeggen zou: "Zeg, wou jij je vader soms voor de gek houden?? Je had allang terug moeten wezen!!" Kijk, als zóiets in het dagelijkse leven gebeurt, dan kan een kind het begrijpen. Dan heeft iedereen onmiddellijk door dat hier iets heel gewoon scheef gaat! Dat dat logica van het jaar nul is! Maar zo gauw diezelfde manier van spreken wordt toegepast op het gebied van geloof in God, in Christus, ja!, dan moet u goed oppassen, anders doet u mee met dat opeens heel ernstig kijken! En dat opeens heel ernstig praten! En dat opeens zéér zwaar tillen, als aan een heuselijk probleem! Problém...?? PROBLÉÉM...?? Dat modewoord van vandaag! Als je niet meedoet aan problemensjouwen, dan ben je gewoon niet progressief! Progressief, dat betekent voortgaand, vooruitstrevend! Nu dan, dat probleem van "...mag ik me de Here Jezus met al Zijn goed en zaligheid wel toeëigenen...?" Gemeente! Ik zeg u: dat probleem ruikt MUF van ouderdom! Het dateert in Nederland uit de zeventiende en achttiende eeuw, uit de tijd van de zogenaamde Nadere Reformatie! De mensen hebben het best bedoeld hoor, maar ze kwamen te zitten onder de dictatuur van een Kanaäniet! En eigenlijk... éígenlijk... EIGENLIJK dateert dit probleem, dit zogenaàmde probleem, al uit de tijd van Jozua, die 't àfwees! U hebt gehoord wat Jozua tot die treuzelaars gezegd heeft: "Word eens progressief! Je hànden uit je mouwen! Hoe lang zult gij tràæg blijven om het land in bezit te nemen dat de HERE, de God uwer vaderen, U GEGÉVEN HEEFT?!"

Laten we dit bijbelwoord toch goed noteren, want dit is toch zeker óók een bijbelwoord, of niet soms? Of mag daar soms niet over gepreekt worden "omdat het "mààr" in het Oude Testament staat"? En laten vooral onze opzieners het niet vergeten; de tegenwoordige en de toekomstige opzieners! Dus ik spreek ook tot júllie, jongens, als je straks ouderling wordt! Natuurlijk moet dit woord niet op elk huisbezoek maar te pas en te onpas naar voren worden gehaald! Overbodige berispingen zijn gevaarlijk! We mogen geen rechtvaardigen en goddelozen op één hoop gooien! Pas op! Maar dit woord van Jozua kan ons er als gezonde leidraad wel voor behoeden dat we onwillekeurig met dat ongemerkte onderstebovenkeren van de hele dienst van God meedoen! Dat we die filosofische onderscheiding van daareven -objectief/subjectief- niet herkennen als een Kanaäniet, die allang doodgeslagen had moeten zijn! Dat wij zulk gepraat sparen, dat we erin vliegen, en dat we er met meedoen! Je vindt het in de dogmatieken!

We kunnen nu wel een heel groot woord hebben tegen die mensen die tegenwoordig de heilige Schrift zo ondermijnen, maar wat dacht u hiervan?? En dan zijn wij ons recht van spreken kwijt, àlle recht! Zowel recht om te vermanen, als recht om te vertroosten, bijvoorbeeld als er ergens een kindje

overleden is. Om te vertroosten zoals het nog staat in de Dordtse Leerregels: "Godzalige ouders hoeven niet te wanhopen, te twijfelen, aan de zaligheid van hun jonggestorven kindertjes."

Maar dan moet u die basis erkennen! Dus hiérvan mogen en moeten we allen uitgaan, geliefden, oud en jong: dat de Here Jezus Zijn hand op ons gelegd heeft, op oud en jong! En dat Hij eenvoudig van ons àllen verwacht, ouders én kinderen, opzieners én gemeente -dat doet er helemaal niets toe- dat Hij verwacht dat we alleen maar bij Hem blijven, en dat we doen wat Hij zegt. Dàn gaan we in het goede oude spoor. En daarop is deze zegen beloofd:

"Wie zijn weg wél aanstelt, die zal Ik Gods heil doen zien!"

AMEN.

lezen : Jozua 18:1-10

zingen: Psalm 110:1,2,3
Psalm 81:10,11
Psalm 136:1,8,10,
Psalm 81:9

21 november 1971